

#2

MART '20

ANADOLU DİN VE İNANÇLARI
PLATFORMU BÜLTENİ

4

“ALEVİLİĞİ TANIMLAMAK İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜNE MÜDAHALEDİR”

“Temel Haklar ve Alevi Sorunları,
Uygulamada AİHM Kararları”
panelimizden çarpıcı başlıklar...

8

ULUSLARARASI
PARLAMENTERLER DİN VE
İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ İÇİN
TOPLANDI

10

ORTAK İNANÇ TAKVİMİ:
NİSAN, MAYIS, HAZİRAN

15

TANITIM
TOPLANTILARIMIZ
BAŞLADI, DEVAM
EDEMEDİ

ADİP

ANADOLU DİN ve İNANÇLARI PLATFORMU

ANADOLU DİN ve İNANÇLARI PLATFORMU 3 AYLIK BÜLTENİ

Nisan, Mayıs, Haziran 2020

Yayın Sorumlusu: Doğan Bermek

Editör: Sevan Ataoğlu, Umur Yedikardeş, Nesrin Göksungur

Grafik Tasarım: Gökhan Talas

Ön Kapak Fotoğrafı: Emine Ülkerim

Arka Kapak Fotoğrafı: Mıgırdiç Arzıvyan

Kingdom of the Netherlands

Bu broşür Hollanda Krallığı İstanbul Başkonsolosluğu MATRA ve İnsan Hakları bölümü desteği ile hazırlanmıştır. Burada dile getirilen görüşler Anadolu Din ve İnançları Platformu'na aittir. Dolayısıyla hiçbir biçimde Hollanda Krallığı Başkonsolosluğu'nun resmi görüşleri olarak değerlendirilemez.

The views expressed here are solely those of Anatolian Religions and Beliefs Platform and therefore do not in any way represent the views of the Consulate General of the Kingdom of the Netherlands.

editorial

“Her müsibette vardır bir derece-i nimet”

Anadolu Din ve İnançları Platformu, 2020 yılına kuruluş bildirgesinde de ifade ettiği alanlara odaklanarak başladı. Bültenimizde ilk 3 aylık sürecin çıktılarını bulacaksınız. Türkiye’de ve dünyada inanç özgürlükleri, ADİP’in ilgi ve çalışma alanı içerisinde yer alıyor. Bu alanda kuşkusuz en çarpıcı mücadeleyi ülkemizde Aleviler sürdürüyor. ADİP de bu hak arayışına yönelik farkındalığı pekiştirmek amacıyla bir etkinliğin organizasyon ortaklığını üstlendi. “Alevilerin sorunları, temel hakları, uygulamada AİHM kararları” panelimizi ve konuşmacılarımızın sunumlarından çarpıcı bölümleri sayfalarımıza aldık.

“Din ve İnanç Özgürlükleri için Uluslararası Parlamenterler Paneli” 40 farklı ülkeden 71 parlamenterin katılımı ile Singapur’da gerçekleşti. Ülkemizden katılımın olmadığı panelin ortak bildirisini Türkçe’ye çevirdik. Milletvekillerimizin bu tür uluslararası etkinliklere icabet etmesi gerektiği kanaatindeyiz.

Bültenimizin omurgasını İnanç Takvimimiz oluşturuyor. Nisan-Mayıs-Haziran dönemini kapsayan takvimde, ülkemizde var olan inançların özel günleri bir arada yer alıyor. Dini kutlamalar ve anmalar bu dönemde sağlık önlemleri çerçevesinde kısıtlanıyor. Elinizdeki takvim, inançlarımızın tüm olumsuz koşullara moral kaynağı olabileceğinin kanıtlarını barındırmaktadır. İnanç alanında fotoğraf üreten Emine Ülkerim röportajını Umur Yedikardeş gerçekleştirdi. İzmir’de kutlanan Sefarad Kültür Günleri ve ortak Hanuka Bayramı’na doğrusu imrendik. Organize edenlerin emeğine sağlık.

Dünyamızı tehdit eden virüs salgını sivil toplum örgütlerinin çalışma rutinlerini ve faaliyetlerini olumsuz etkiledi. Bu olumsuzluğu platformumuzun amaç ve hedeflerine uygun içerikler üretmek aşacağız. Türkiye çapında organize ettiğimiz tanıtım toplantılarımızın yerine video konferanslar gerçekleştiriyoruz. Çalışma gruplarımız da araştırmalarını tecrit ortamlarında sürdürüyor. ADİP olarak bu riskli dönemi bir an önce aşmak umuduyla, sağlıklı ve huzurlu günler diliyoruz. Bir sonraki bültenimiz Temmuz 2020’de yayınlanacaktır.

Anadolu Din ve İnançları Platformu olarak bu riskli dönemi bir an önce aşmak umuduyla, sağlıklı ve huzurlu günler diliyoruz. Bir sonraki bültenimiz Temmuz 2020’de yayınlanacaktır.

“Temel Haklar ve Alevi Sorunları, Uygulamada AİHM Kararları” paneli gerçekleşti

“ALEVİLİKLE İLGİLİ TANIM İNANÇ ÖZGÜRLÜĞÜNE MÜDAHALEDİR”

ADİP ve Alevi Düşünce Ocağı Derneği (ADO) tarafından 26 Ocak 2020’de düzenlenen “Temel Haklar ve Alevi Sorunları- Uygulamada AİHM Kararları” paneline geçmiş dönem AİHM (Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi) yargıçlarından Rıza Türmen, Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu ve İnanç Özgürlüğü girişiminden Dr. Mine Yıldırım konuşmacı olarak katıldı.

ADO Başkanı Doğan Bermek açış konuşmasında Türkiye’deki Alevi toplumunun kurumlaşma ve eşit haklar arayışının tarihsel süreç içerisinde nasıl geliştiğine, Alevilerin Cem evleri inşa etmeye başlamasının dünyada benzeri olmayan bir sivil itaatsizlik hareketi olduğuna, kısa bir süre içinde Türkiye’de binlerce Cem evinin devlet desteği almadan

kurulduğuna vurgu yaptı. Aleviliğin yasal sorunları ile ilgili 1996 yılında başlayan iç hukuk mücadelesinden AİHM’e kadar giden yolculuğunu anlatarak, “İç hukuk yollarını birçok kez denedik. İçerde politikacılarla Alevi kurumlarının arasında flört hep devam etti ama bir türlü olumlu cevap çıkmadı ve davalarımız AİHM’e gitti” ifadelerini kullanan Bermek, AİHM’den çıkan kararların darbe girişimi ve OHAL nedeniyle Türkiye kamuoyunda adeta unutulduğunu belirtti.

Konuşmasına hak kazanmak ile hakka sahip olmak arasındaki farka değinerek devam eden Bermek, bu dönemde artık sorununun Alevi sorunları olmaktan çıkıp AİHM kararları doğrultusunda inanç özgürlükleri sorununa dönüşmüş olduğunu belirtti.

“Devlet Aleviliği tanımlayamaz”

Açış konuşmasının ardından 1998 ile 2008 yılları arasında AİHM yargıçlığını yapan Rıza Türmen, “AİHM Kararları ve Uygulama Başlıkları” konuşmasında bugüne kadar AİHM’de Alevilerin Temel Hakları çerçevesinde görülen ve mahkemede Türkiye’ye karşı kazanılan dört davadan, AİHM’in işleyişinden, AİHM kararlarının uygulanmasından ve AKBK’nin yapısının neden olabileceği sorunlardan bahsetti. Söz konusu davaları açanlar AİHM’de devlete karşı bu davaları kazandı. AİHM, ‘Mansur Yalçın’ ve ‘Eylem Zengin’ davasında eğitim hakkı ihlali, ‘Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi Vakfı’ davasında ise Türkiye’nin Alevilere din temelinde ayrımcılık yaptığı ve bununla birlikte din özgürlüğünü ihlal et-

tiği kararını verdi. AİHM, ‘İzzettin Doğan ve diğertleri’ davasında diğertlerine ilaveten, din ve vicdan özgürlüğü ve ayrımcılık olmak üzere iki ayrı hak ihlali kararı verdi.

AİHM kararlarının Türkiye hukuk sistemindeki yerinden söz eden Türmen, AİHS’nin 46’ncı maddesinin 1’inci fıkrasında AİHM’in verdiği kararların bağlayıcı ve uygulanmasının zorunlu olduğunun ve Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 90’uncü maddesine göre AİHM kararlarıyla Türk yasaları arasında bir çelişki halinde ise AİHM kararları esas alınacağına altını çizdi.

“AKBK 47 devletin büyükelçilerinden oluşur. Büyükelçiler yılda bir kere toplanırlar ama devamlı toplantı halindedirler. Davada ihlal kararı çıktıktan sonra, dava AİHM’den AKBK’ye gelir. Buradaki önemli mesele komitenin siyasal bir organ olmasıdır. Başka bir deyişle, aleyhine karar verilen devletin temsilcisi orada oturur ama başvurucunun temsilcisi/avukatı orada oturmaz. Uygulama böyle bir siyasal organa bırakılmıştır ve ilk problem buradan kaynaklanmaktadır. Diğer problemse, büyükelçilerin kafasında siyasal düşüncelerin olmasıdır. Büyükelçiler, ‘Bugün ona, yarına bana o yüzden ben bunun üzerine fazla gitmeyeyim. Eğer fazla gidersem yarın aynı problemleri ben de yaşarım’ diye düşünerek mümkün olduğunca ihtiyatlı davranmaya çalışırlar.”

Rıza Türmen, 2012 verilerine göre 11 bin davanın komitenin önünde uygulanma beklediğini ve dava kararlarını en çok uygulamayan dokuz devletin başında Türkiye’nin geldiğini altını çizdi. Konuşmasına AKBK’nin

“Geliştirilmiş Usul” ve “Standart İnceleme Usulü” olmak üzere iki prosedür olduğunu belirterek devam eden Türmen, ihlal yapan devlet altı ay içerisinde bir eylem planı sunmadığı takdirde, davanın incelenmesinin geliştirilmiş usule tabi olacağını, geliştirilmiş usule giren davalarda İnsan Hakları Sekreterya’sının ilgili devlete ihlalin ortadan kalkması için eylem planı hazırlamasına yardım ettiğini, seminerler düzenlediğini ve eğitimler verdiğini söyledi. Türmen ayrıca bahsedilen dört Alevi davasının da geliştirilmiş inceleme usulüne girdiğini sözlerine ekledi.

Türmen, AİHM’nin verdiği karar, ihlali gerçekleştiren devlet tarafından uygulanmadığı veya yeni bir unsur ile devam eden bir ihlal olduğu hallerde; AİHM’de yeniden dava açılabilirliğini söyledi. Alevi davalarında uygulama problemi olduğunun altını çizen Türmen, eğer bu ihlaller sonucunda AİHM’in verdiği kararların uygulanmadığı ortaya çıkarsa, başvurucuların yeniden AİHM’e gidebileceğini sözlerine ekledi.

“Alevi davalarında uygulama problemi var. AİHM’in verdiği kararların uygulanmadığı ortaya çıkarsa, başvurucular yeniden AİHM’e gidebilir.”

Türmen, ayrıca AİHM’in “Eylem Zengin” ve “Mansur Yalçın” kararları arasında uygulama bakımından ortaya çıkan farkların önemine değindi. AİHM’in “Eylem Zengin” kararında ders kitaplarını bütün dinleri kapsayacak şekilde objektif ve eleştirel bir şekilde getirdiğini; “Mansur Yalçın” kararında ise Din Kültürü ve Ahlâk Bilgisi dersinin zorunlu hale getirmekten çıkarılmasını istediğini belirtti. “2014 yılındaki ‘Cumhuriyetçi Eğitim ve Kültür Merkezi’ Vakfı davasında çok açık bir ayrımcılık var. Diyanet İşleri Başkanlığı bütün dini işletmelerin elektrik faturalarını ödüyor, bir tek Alevilerinkini ödemiyor.

“İnanç özgürlüğü herkesin hakkı. Burada bazı yanlış yorumlar da olmakta, örneğin özgürlüklerin sadece dindarların hakkı olduğunu düşünenler var.”

Dava sonucunda din temelinde yapılan ayrımcılık kararı çıktı. Elektrik faturasıyla ilgili dava açan Cemevleri davaları kazanıyor ve faturaları Diyanet İşleri Başkanlığı ödüyor. Her Cemevi'nin tek tek dava açması lazım. Diyanet İşleri Başkanlığı'nın bütün Cem evlerinin elektrik faturasını ödemesini sağlamak için bir yasa, bir yönetmelik çıkarmak gerekiyor.”

Türmen, “İzzettin Doğan ve diğerleri” kararını değerlendirerek, davadan çıkan sonuca göre Alevilik ile ilgili sorunların temelinde devletin Aleviliği tanımlamasından kaynaklandığını da vurguladı: “AİHM, sorunun temelinde Aleviliğin ayrı bir inanç olarak tanınmaması yatıdığı söylüyor. Halbuki devletin Aleviliğin ne olup olmadığını söylemeye yetkisi yoktur. Devlet Alevil-

iği tanımlayamaz. Devletin bunu yapması inanç özgürlüğüne müdahaledir. AİHM, Aleviliğin ne olduğuna Alevilerin kendileri karar verir diyor. Onun için bu karar sorunun tam da kaynağına inmiştir.”

Türmen, AİHM'in “İzzettin Doğan ve diğerleri” kararının uygulanması için devletin ne yapması gerektiğini özetleyerek konuşmasına son verdi: “Devletin, Aleviliği ayrı bir inanç olarak tanıması, Aleviler kendilerini nasıl tanımlıyorlarsa, onu kabul etmesi, buna müdahale etmemesi, Cem evlerini ibadethane olarak kabul etmesi gerekir. Bakanlar Komitesi, kararında ‘İzzettin Doğan ve diğerleri’ davası kararını uygulamak için hükümetten geniş kapsamlı bir eylem planı hazırlamasını ve bu eylem planını 1 Haziran 2020 tarihine kadar kendilerine verilmesini istemiştir. Bu eylem planı ve Alevi kuruluşların görüşleri çok büyük önem taşıyacaktır. Devletin Alevilik ile ilgili tutumunu belirlemesi gerektir.”

“İnanç özgürlüğü dindar olanların da hakkı”

İnanç Özgürlüğü Girişimi adına Mine Yıldırım'ın “Uygulama Süreçleri, İzleme ve Raporlama

Esasları” başlıklı konuşmasıyla devam eden panelde Yıldırım, girişimin 2013 yılından beri Türkiye'de her kesim için inanç özgürlüğü hakkını savunmak doğrultusunda çalışmalar yürüttüğünü ve Türkiye'de her sene bir izleme raporu yayınladıklarını belirtti. Raporlarını AK, Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa Güvenlik İş Birliği Teşkilatı'na (AGİT) sunduklarını ifade ederek, üstlendikleri görevin insan hakları uygulamaları ile ilgili objektif ve somut verilere dayalı bilgi sağlamak olduğunu ve raporlarında tespit edilen sorunların arkasından alınması gereken önlemleri de ortaya koymaya çalıştıklarını belirtti.

Yıldırım, inanç özgürlüğünün diğer insan hakları hükümleri ile birlikte bir anlam taşıdığını ifade ederek, “İnanç özgürlüğü herkesin hakkı.

Burada bazı yanlış yorumlar da olmakta, örneğin özgürlüklerin sadece dindarların hakkı olduğunu düşünenler var. Oysa inanmama hakkı, inancını sorgulama hakkı, inancını değiştirme hakları da inanç özgürlüğünün çok önemli parçalarıdır.” AİHM'de Türkiye'nin uygulamadığı pek çok vicdani red kararlarını olduğunu vurgulayan Yıldırım, durumun

inanç özgürlüğü ile ilişkisi hakkında şunları ifade etti: “ Kişiler inançlarına aykırı davranmaya zorlanamazlar. AİHM'de Alevi davalarından daha çok Türkiye'nin uygulamadığı vicdani red kararları var. Pasifistseniz, inancınız gereği elinize silah alamaz veya üniforma giyemezseniz; bu vicdani red hakkı da inanç özgürlüğü kapsamında korunan bir haktır.”

Yıldırım, çocukların da inanç özgürlüklerinin olduğu ve sadece belli koşullar altında demokratik toplumlarda inanç özgürlüklerinin sınırlandırabileceğini belirtti.

İnanç özgürlüğü alanında BM, AK, AGİT ve AB olmak üzere dört temel uluslararası mekanizma olduğunun altını çizen Yıldırım, konuşmasını şöyle sonlandırdı: “AKBK uzmanları kararların uygulanıp uygulanmadığını izliyorlar ama sonuçta onlar da Türkiye'de ne olup bittiğini STK'ların sunduğu raporlardan öğreniyorlar. STK'lar uzun süre bu kararlar ile ilgili rapor sunmazlarsa, devletin beyanlarıyla davalar kapanabiliyor. Çünkü aksi bir görüş gelmiyor.”

“Esas sorun zihniyette”

Anayasa hukukçusu ve milletvekili Prof. Dr. İbrahim Kaboğlu konuşmasına Anayasanın 15'inci maddesini hatırlatarak başladı: “Kimse din, vicdan, düşünce ve kanaatlerini açıklamaya zorlanamaz. Ve bunlardan dolayı suçlanamaz. Savaş ortamında bile olsanız sizin inancınızı, inançsızlığınızı hiç kimse sorgulayamaz. İnsan hakları öğretinde herkes için geçerli bir durumdur” dedi.

Kaboğlu, AİHM kararlarının uygulanmamasının nedeninin bütçe ya da başka bir şey olmadığını ifade ederek, esas sorunun zihniyette olduğunu be-

Dr. Mine Yıldırım

lirtti: “Alevi yurttaşlarımızın açtığı davalar ile Türkiye'deki laiklik anlayışı AİHM kararlarına kazandı. Bu açıdan bütün emek verenleri kutluyorum. Çünkü AİHM kararlarında laiklik tescil edildi. 2020'de gelen noktada AİHM kararları uygulanacak mı sorusu tekrarlanıyor. Konu sadece artık hak ve özgürlük mücadelesi değil aynı zamanda demokrasi mücadelesi haline geldi. AİHM kararlarını uygulamak gerekiyor. Bugün burada konuştuğumuz konuların sorunu ne bütçe ne de başka bir şey, esas sorun zihniyette.”

Kaboğlu, din ve inanç özgürlüğü sorununun Türkiye'de Aleviliği aştığını belirterek, sorunun demokrasi mücadelesine dönüştüğünü ifade etti: “Konu Aleviliği çoktan aşmıştır.”

Bütün Türkiye'de Sünniler için sorun çok daha yaşamsaldır. Aleviler hiç değilse bunu ifade edebiliyor, dayatabiliyor. Bunu yapmak potansiyeli var ama Sünnilerin böyle bir gücü yok. o bakımdan konuyu hem Alevilik hem din ve inanç özgürlüğü temelinde ama daha genel olarak hak ve özgürlükler bakımından ele almak gerekiyor. O açıdan ele aldığımızda sorun sadece hak ve özgürlükler mücadelesi değil konu aynı zamanda demokrasi mücadelesidir.”

Panelin video kaydı:
youtube.com/ADIP

“Alevilerin sorunları ve temel haklar ile uygulamada AİHM kararları”

DİN ve İNANÇ ÖZGÜRLÜKLERİ İÇİN ULUSLARARASI PARLAMENTERLER BİRLİĞİ TOPLANDI

“Din ve İnanç Özgürlüğü İçin Temel Kurallar” Başlıklı Ortak Bildiri Yayınlandı

30-31 Ekim 2019 tarihlerinde Singapur'da düzenlenen “Din ve İnanç Özgürlükleri İçin Uluslararası Parlamenterlere Paneli” 40 farklı ülkeden 71 parlamenterin katılımı ile gerçekleşti. Katılımcı parlamenterler “Din ve İnanç Özgürlüğü İçin Temel Kurallar” başlıklı bir ortak bildiri yayınladı. Bildirinin tam metnine ve imzacı parlamenterlerin listesine <https://www.ippforb.com/events/singapore-2019> bağlantısından ulaşılabilir.

olan “Din ve İnanç Özgürlükleri İçin Uluslararası Parlamenterler Birliği” toplantısına ülkemizden de parlamenterlerin katılımı dileklerimizle bildirinin özetini sunuyoruz. Kasım 2014'te Norveç’ Oslo Nobel Barış Merkezi’nde karara bağlanmış olan “Oslo Din ve İnanç Özgürlüğü Şartı”, Kasım 2015'te yayınlanan “New York Din ve İnanç Özgürlüğü Sözleşmesi” ve İnsan Hakları Evrensel Beyanname’si 18. maddesini hatırlatan bildiride Parlamenterler:

- Düşünce, vicdan ve inanç özgürlüğü hakkının eşit ve devredilemez bir temel hak old-

uğunu,
- Din ve inanç özgürlüğüne yönelik tehditlerdeki artışa karşın devletlerin hak savunuculuğuna yönelik gayretlerinin artırılması gerektiğini,

- İnsan Hakları Evrensel Beyanname’sinin 18. Maddesi ve diğer uluslararası insan hakları belgelerinde belirtildiği gibi, din veya inanç özgürlüğünün evrensel ve kısıtlanılamaz bir insan hakkı olarak desteklenmesi gerektiğini,

- Parlamenterlerin ve yasa koyucuların, siyasi etkileri, kamusal meşruiyetleri ve hak

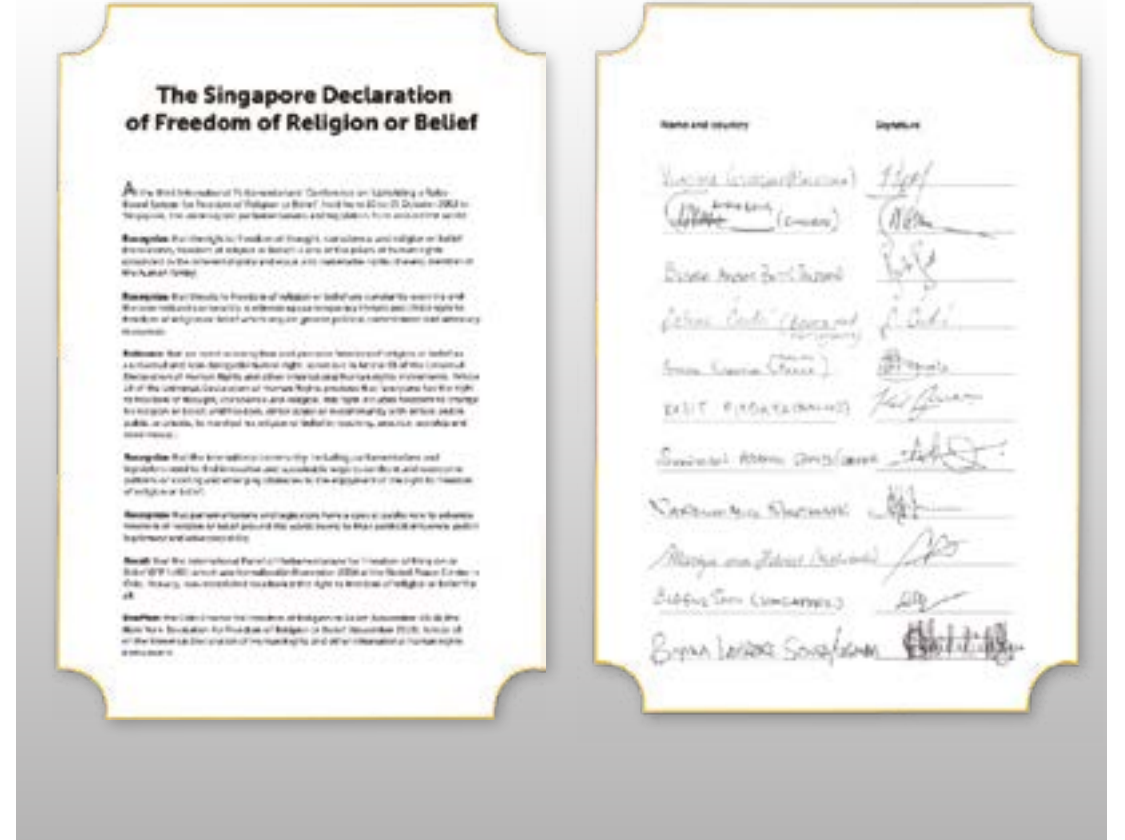
savunuculuğuna ilişkin yetki ve sorumlulukları nedeniyle dünyadaki din veya inanç özgürlüğünü geliştirmek için özel bir kamusal rollerinin olduğunu bir kez daha vurgulamışlardır.

IPPFORB mensubu parlamenterler Devletler, siyasi partiler ve diğer kuruluşlardan bağımsız olarak kişisel gayret ve inançları ile aşağıdaki konularda çaba göstermeyi taahhüt etmişlerdir:

- İbadet yerlerinin, dini alan ve binaların ve bunların cemaatleri korunma altında olmalıdır. 2019 Birleşmiş Milletler Dini Alanlarını Koruma Eylem Planı, bu konuda önemli bir kılavuzdur.
- Savunmasız topluluklara karşı ayrımcılık yapan, insan hakları ile çelişen uygulamalara karşı önleyici faaliyetlerde bulunulması gerekmektedir.
- “Rabat Eylem Planı” ilkelerine uygun olarak din veya inanç temelinde ayrımcılık, düşmanlık ve şid-

deti teşvik eden girişimlerle mücadele edilmelidir.

- Terörizme de yol açabilecek şiddet içeren aşırılıkları önlemek, din veya inanç özgürlüğü haklarını korumak için çabalar güçlendirilmeli, önleyici tedbirlerin, din veya inanç özgürlüğü hakkını ihlal etmek için bahane olarak kullanılmasıyla mücadele edilmelidir
- Hem fiziki hem de sanal ortamda din veya inanç özgürlüğü hakkının ihlal edilmesini önlemek amacıyla hükümetler, parlamento üyeleri, sivil toplum kuruluşları, inanç veya inanç aktörleri, teknoloji şirketleri ve diğer ilgili paydaşlar arasında işbirliği teşvik edilmesi ve güçlendirilmelidir.
- Din veya inanç özgürlüğü hakkının iki önemli bileşeni dine dayalı ayrımcılıklara ve zorlamaların önlenmesi amacıyla ilgili ulusal, bölgesel ve uluslararası paydaşlarla işbirliği içinde çalışılmalıdır.

HAFTA	BAHAİ	H R İ S T İ Y A N			
		ER MEN İ	R U M	KATOLİK VE PROTETAN	S Ü R Y A N İ
1		6 AVAK ŞAPAT		6 PALMIYE PAZARI	
2		12 SURP ZADİK	12 KIRIAKI TON VAYION		12 DIRILIŞ BAYRAMI, BÜYÜK KIYAM, PASKALYA, İDO DAKYOMTO
3					
4	20 HZ. BAHALLAH'IN EMRİNİ AÇIKLAMASI		19 PASHA-PASKALYA BAYRAMI		
5	21 RIZVAN BAYRAMI'NIN İLK GÜNÜ				
1					
2					
3					
4		21 HAMPARTSUM			
5	28 HZ. BAHALLAH'IN SUUDU (VEFATI)			28 MESİH'İN GÖĞE YÜKSELİŞİ, SULOKO	
1		7 PENTİKOSTİ-PASKALYA'NIN 50. GÜNÜ	1 HAMSİN (PANTİKOT) YORTUSU	7 PANTİKOSTİ BAYRAMI, RIŞEŞ	
2			11 YORTU BAYRAMI		
3					
4					
5					

HAFTA	MUSEVİLİK	İ S L A M			EZİDİ
		A L E V İ	S Ü N N İ	Ş İ İ	
1			7 BERAT KANDILI		1 YILBAŞI
2					9 İMAM MEHDİ'NİN DOĞUM GÜNÜ
3					
4			24 RAMAZAN BAŞLANGICI		
5					
1		5-6 HİDİRELLEZ			
2	9-17 PESAH	14 ALİ'NİN ŞAHADETI		14 ALİ'NİN ŞAHADETI	
3					
4			24-25-26 RAMAZAN BAYRAMI	24-25-26 FITR RAMAZAN BAYRAMI	
5	29-30 ŞAVUOT				
1					
2					
3					
4			17 İMAM SADİK'IN SEHADETI		
5					

A D İ P İ N A N Ç T A K V İ M İ

BAHAİLERİN DİNİ GÜNLERİ

Bahai Dini'nin Tanrı Elçisi olan Hz. Bahau'llah, 3 Mayıs 1863'te Bağdat'tan ayrılarak İstanbul'a doğru yola çıktı. Anadolu'nun çeşitli köylerinden, kasabalarından ve şehirlerinden geçtiği bu tarihlerden itibaren Türkiye'de yerel bir Bahai toplumu oluşmuştur. O günden bugüne kadar Türkiye'nin her yerinden gittikçe artan sayıda insan Hz. Bahau'llah'ın öğretilerinden ilham almış ve yaşamları için kılavuzluk edinmiştir. Türkiye'nin çeşitli bölgelerinde bugün yaşayan yaklaşık on bin Bahai, komşuları ve arkadaşları ile birlikte çalışarak toplumlarının refahına ve gelişimine katkıda bulunmaya gayret etmektedir.

20 NİSAN, HZ. BAHAU'LLAH'IN EMRİNİ AÇIKLAMASI

21 NİSAN: RIZVAN BAYRAM'ININ İLK GÜNÜ

Din kurucusu Bahá'u'lláh'ın Bağdat yakınında Rıdvan bahçesinde kendisini vahiy olarak ilan ettiği gün hatırlanır ve kutlanır.

28 MAYIS, HZ. BAHAU'LLAH'UN SUUDU (VEFATI)

ERMENİLERİN DİNİ GÜNLERİ

6 NİSAN, AVAK ŞAPAT

Ermenilerin "Büyük Hafta"sında pazartesi gününden başlayarak her gün, İsa'nın çarmıha gerilmesi süreciyle ilgili önemli bir olayın anısı yaşatılır. Perşembe, İsa'nın son akşam yemeği günüdür. Aynı gün akşamüstü ruhaniler, kilisede küçük çocukların ayağını yıkar. İsa'nın Romalı askerler ve Yahudi görevliler tarafından tutuklanması anısına gece yarısına dek ayin (Latsi Kişer, Ağlayış Gecesi) yapılır. O akşam Meryem Ana'nın gözyaşlarını simgelediği inancıyla yeşil mercimek yemeği yenilir.

12 NİSAN, SURP ZADİK

Paskalya Bayramı olarak bilinen Surp Zadik'te (İsa'nın Yeniden Diriliş Günü) insanlar birbirlerine kırmızı yumurta armağan eder. Yumurta dünyayı simgeler. Dış kabuk gökyüzünü, zarı havayı, akı denizleri, sarısı ise yeryüzünü... Kırmızı rengi ise İsa'nın kanının tüm dünyanın kurtuluşu için aktığını gösterir. Surp Zadik'te ayrıca saç örgüsü biçiminde paskalya çöreği yapılır.

21 MAYIS, HAMPARTSUM

Surp Zadik'in 40. gününde Ermeniler, İsa'nın göğe yükselişini, Hampartsum'u kutlar. Aynı zamanda bu adı taşıyanların isim günüdür. Hıristiyanlık öncesinde, bir tür bahar karşılaması, Hidrellez olarak kutlanır ve Vicag (niyet) adını taşırdı. O tarihlerde, Vicag gününde gençler yaylalara çıkıp eğlenirler, kendi aralarında niyet çekerek bahçelerini öğrenirlerdi. İstanbul'da da Hampartsum'da Yedikule'deki marul bostanlarında piknik yapılır ve marul yenirdi. Ermenilerin büyük bir bölümü, bugünde Hampartsum sofrasından marulu eksik etmez.

RUM ORTODOKS DİNİ GÜNLERİ

12 NİSAN, KİRİAKİ TON VAYİON, İSA MESİH'İN KUDÜS'E GİRİŞİ, KUTSAL HAFTANIN BAŞLANGICI

Rumlar, bugünü İsa Mesih'in Kudüs'e girişi, halkın onu zeytin dalları ve mersin dalları ile karşılaması anısına kutlar.

19 NİSAN, PASHA-PASKALYA (İSA MESİH'İN ÖLÜLERDEN DİRİLİŞİ) BAYRAMI

Büyük Perhiz'in hemen sonunda kutlanır. Rumlar, İsa'nın çarmıhta can verdiği Cuma günü perhiz tutar, et ve hayvansal gıda yemez. Cumartesi gecesine dek yas tutulur. Cumartesi gecesi cemaat kiliseleri doldurur ve tam saat 24.00'te herkes bir mum yakarak İsa'nın dirilişini kutlamaya başlar. Gece yarısından sonra eve döndüğünde kırmızı yumurta tokuşturulur.

7 HAZİRAN: PENTİKOSTİ- PASKALYA'NIN 50. GÜNÜ

11 HAZİRAN: AZİZ HAVARI BARTOLOMEOS'U ANIMSAMA GÜNÜ, PATRİK BARTHOLOMEOS HAZRETLERİ'NİN İSİM GÜNÜDÜR.

KATOLİK VE PROTESTANLARIN DİNİ GÜNLERİ

5 NİSAN, PALMİYE PAZARI

Paskalya haftasının ilk günü Hz. İsa'nın zafer alayı ile Kudüs'e girmesini hatırlatır. Kilisedeki takdisten sonra palmiye dalları (o zamanların insanları bu dalları gelenleri selamlamak amacıyla sallarlarmış) ya da keçi söğüdü ağacının dalları dağıtılır, bunları sonradan evlerde süs eşyası olarak kullanırlar.

1 HAZİRAN, HAMSİN (PANTİKOT) YORTUSU

11 HAZİRAN, YORTU BAYRAMI

Küçük Paskalya'dan sonra 10. gün yapılan bu Katolik bayramında sokakta bir tören alayı ile İsa'nın bedeninin bir işareti olarak ekme taşıdır.

MUSEVİLERİN DİNİ GÜNLERİ

9-17 NİSAN, PESAH

Sekiz gün süren Pesah, ilk İbranilerin "İsraail Oğulları" kolunun Mısır köleliğinden tanrısal irade gereği kurtulmalarının yıldönümü olarak kutlanır.

29-30 MAYIS, ŞAVUOT

Tevrat'ın omurgası niteliğindeki "On Emir" in verililişinin yıldönümü olarak kutlanır. Bir sevinç ve şükür bayramı olarak kutlanan Şavuot'ta süt ürünleri ve sütlü tatlılar yeme geleneği vardır.

SÜRYANİLERİN DİNİ GÜNLERİ

19 NİSAN, DİRİLİŞ BAYRAMI, BÜYÜK KIYAM, PASKALYA, İDO DAKYOMTÖ

Süryaniler, birbirleriyle bayramlaşırken "Kom Moran men kabro" (Rab Mezar'dan dirildi) ve karşılığında, "Şariroyith Kom" (Gerçekten dirildi) derler. Süryaniler de diğer Hıristiyanlar gibi bu bayramda birbirlerine yumurta ya da yumurta formu taşıyan hediyeler sunarlar. Büyük Kıyam'ın ertesi günü mezarlıkların ziyaret edilmesi adettir.

28 MAYIS, MESİH'İN GÖÇE YÜKSELİŞİ, SULOKO

Süryaniler de İsa Mesih'in dirilişinden 40 gün sonra, göğe yükselişini kutlarlar. Eskiden bugünde yaylalara çıkılır, ağaçlara salıncıklar kurulurdu.

7 HAZİRAN, PANTİKOSTİ BAYRAMI, RIŞEŞ

İsa Mesih'in, öğrencilerine Kutsal Ruh'u verdiği gündür. Paskalya'dan 50 gün sonra kutlanır. Kiliselerde düzenlenen törenlerde halk, kutsanmış suya ceviz yapraklarını batırarak birbirlerine su serper. Su, Kutsal Ruh'u simgeler.

ALEVİLERİN DİNİ GÜNLERİ

5-6 MAYIS, HİDİRELLEZ

Anadolu inanışlarına göre yaz Hıdırellez şenlikleri ile başlar. Halk arasındaki yaygın inanca göre, Hızır ile İlyas'ın bir araya geldikleri ya da buluştukları gündür. Hıdırellez kavramı da iki ismin birleşmesinden ortaya çıkmıştır.

14 MAYIS, HZ ALİ'NİN ŞAHADETİ GÜNÜ

SÜNNİLERİN DİNİ GÜNLERİ

07 NİSAN, BERAT KANDİLİ
24 NİSAN, RAMAZAN BAŞLANGICI
19 MAYIS, KADİR GECESİ

24-25-26 MAYIS RAMAZAN BAYRAMI
Üç günlük bu bayram bir şükran bayramıdır. Bayramın Türkçe adı bu günde hediye olarak tatlı ürünlerin (Şekerli) dağıtılması geleneğinden kaynaklanmaktadır.

ŞİİLERİN DİNİ GÜNLERİ

9 NİSAN, İMAM MEHDİ'NİN DOĞUM GÜNÜ
İmam Mehdi (Mehdî el-Muntazar veya Muhammed el-Mehdi) Şiiliğin tüm kollarını ifade eden İmamiye'nin resmi itikadına göre 12. imam olarak kabul edilmektedir.

14 MAYIS, İMAM ALİ'NİN ŞEHADETİ
İmam Ali (Ali bin Ebu Talib) İslam Devleti'nin 656-661 yılları arasındaki halifesidir. Hz. Muhammed'in hem damadı hem de amcası Ebu Talib'in oğlu olan Ali, Muhammed'in İslam'a davetini kabul eden ilk erkektir.

24 MAYIS, FITR (RAMAZAN) BAYRAMI

17 HAZİRAN, İMAM SADIK'IN ŞEHADETİ
İmam Sadık İsmâiliyye'nin beşinci imamı, Caferilik fikhinin kurucusu.

EZİDİLERİN DİNİ GÜNLERİ

1 NİSAN, YILBAŞI
(SERSAL) BAYRAMI

Bu bayram Melek Zan, Melek Tavus, Kızıl Çarşamba (Çarşema sor) isimleriyle de karşımıza çıkar. Bayram öncesi Ezidi halkı tarla ve bahçelerden çiçek ve hoş kokulu bitkiler toplar. Yumurtalar kaynatılıp farklı renklere boyanır. Bu yumurtalar tokuşturulur. Sevik denilen bir ekmeğe pişirilir. Renkli yumurtalar ile bu ekmeğe komşulara dağıtılır. Evlerde ya da özel türbelerin içlerinde dua ederek ibadetlerini yerine getirirler. Türbenin etrafında 365 kandil yakılır.

(Kaynak: G7, wien.gv.at/tr/birarada/entegrasyon/takvim/, bahaitr.org, turkyahudileri.com)

PATRİKLER İLE GÖRÜŞTÜK

Dini önderleri ziyaretlerimiz ve platform tanıtım toplantılarımızın ilk etabında 7 Şubat tarihinde Ekümenik Patrik Bartholomeos ve Türkiye Ermenileri Patriği Sahak 2 ile makamında görüştük. Patrik Bartholomeos'a ülkemizde inanç özgürlükleriyle ilgili yapılan çalışmalar, hak talepleri, AİHM'ne giden davalar ile ilgili bilgi ve belgeleri ilettik.

Patrik Hazretleri tavsiye ve temennilerini paylaştı, çalışma alanımıza uygun bir din adamını da platforma destek için görevlendirdi. Patrik Sahak 2 ile görüşmemizde eğitimde inanç özgürlüğü, din adamı yetiştirilmesi önündeki engeller, vakıflar ile ilgili sorunlar istişare edildi. Türkiye Ermenileri platformun ilgili çalışma gruplarına Patriklik temsilci atayarak destek verecek.

facebook.com/AdipAnadolu

ZİYARETLERİMİZİ ZORUNLU OLARAK ASKIYA ALDIK

Anadolu Din ve İnançları Platformu ülke çapındaki tanıtım toplantılarına İzmir'den başladı. Ancak farklı kültürler ve inançlara ev sahipliği eden kentlerde gerçekleştireceğimiz toplantılara sağlık önlemleri çerçevesinde zorunlu olarak ara verdik.

İzmir Büyükşehir Belediyesi'nin desteklediği ilk toplantımız 29 Şubat tarihinde Kültürpark hizmet binasında gerçekleşti. ADİP kurucu üyesi Doğan Bermek sunumunda Alevilerin örgütlenmesi ve hak taleplerinin yakın tarihini özetledi, ADİP'e kadar gelen süreci anlattı.

Platform genel sekreteri Sevan Ataoğlu da Anadolu Din ve İnançları Platformu'nun çalışmaları, etkinlikleri hakkında bilgi verdi.

Toplantının değerlendirme bölümünde İzmir'den platforma katılım sağlayacak kurumların koordinasyonunu için bir temsilci belirlendi.

Röportaj: Umur Yedikardeş

Belgesel Fotoğrafçı Emine Ülkerim İnanç Grupları İle Çalışıyor

“Yol farklı, amaç aynı”

birkaçıdır. “Anadolu Işığı” üçü İstanbul, biri İzmir olmak üzere 4 mekânda sergilendi.”

İnancı, sevgi ve saygıyı, anlayışı, anlama ve anlatmayı, belgesel fotoğrafların izini sürerek sanat-severlere aktaran ‘Cuma, Cumartesi, Pazar’ ise üç semavi dinin Alberto Modiano, Berge Arabian, Emine Ülkerim, Mıgırdiç Arziyyan ve Niko Manginas tarafından fotoğraflandığı bir çalışma. Proje adını İslamiyet, Musevilik ve Hristiyanlık’ın kutsal günleri olan Cuma, Cumartesi ve Pazar’dan alıyor. Her bir kişi tarafından 25 karenin sergilendiği çalışmanın amacını, “Üç semavi dini, hangi ortak yönlerimiz olduğunu ve birbirimizi anladığımızı ve bunu başkalarına da anlatmak istediğimizi ifade etmeyi” diye tanımlıyor Ülkerim.

Belgesel nitelikli fotoğraflar çeken Emine Ülkerim ‘Anadolu Işığı’ ve ‘Cuma Cumartesi Pazar’ çalışmalarında inanç gruplarını ele aldı. ‘Anadolu Işığı’ projesinde Anadolu Alevilerini, beş fotoğrafçı tarafından gerçekleştirilen ve üç semavi dinin fotoğraflandığı ‘Cuma Cumartesi Pazar’da ise İslamiyet üzerinde çalıştı. Ülkerim, inanç fotoğrafçılığının hassas bir alan olduğunu belirterek, “Dini ritüelleri fotoğraflarken biraz çekiniyorum. İbadet sırasında insanların dikkatini dağıtabiliyorsunuz. Dağıtmamak için elimden geleni yapıyorum. Çok hassas bir durum. Kişilerin inançlarına saygı duymamız gerekiyor. Fotoğrafçıların bazıları bunu yapmadığından, bu tür gruplar herkesi içine almıyor” diyor. “Anadolu Işığı” fotoğraf projesinde amacını toplumsal barışa dikkat çekmek olarak özetleyen Ülkerim, Alevileri yaşam tarzları, inançları, ibadetleri ile anlatmak için yollara düşmüş: “2014-2016 yılları arasında Anadolu’da Alevi camiasının yoğun olduğu birçok ilçe ve köylere giderek çalışmalarımı sürdürdüm.

Araştırmalarım sırasında 1571 tarihinde Kıbrıs’ın Osmanlı Devleti tarafından fethedilmesinden sonra Anadolu Bektaşî ocağından Alevilerin Kıbrıs’a gönderildiğini öğrenince Kıbrıs’a gidip fotoğraf çalışması yaptım. Günümüzde Lefkoşa sınır boyunda kalan Kızılbaş bölgesi, Yediler sokağı, Can Baba Türbesi, Kalavaç Köyü çalışma yaptığım yerlerden

Emine Ülkerim, felsefi akımlarına da yer verdiği bu çalışmasında iki buçuk ay boyunca camileri gezmiş ve İstanbul’da İslamiyet’i fotoğraflamaya çalışmış. Ülkerim’e çalışmalarında inanç grupları için ortak olarak neleri söyleyebileceğini sorduğumuzda, kendisi şu cevabı veriyor:

“Ortak nokta; dua, Tanrı’ya yakarış ve insan olabilmek için çabalamak. Bizim birbirimizden farkımız yok. Bizi ayıran kültürel noktalarda bile ortak yanlarımız var. Yol farklı olsa bile, gidilen amaç aynı. Tanrı’ya ulaşmak.”

Ülkerim, çalışma yaptığı iki grup özelinde fotoğraf çekmenin zorlukları arasındaki farkı anlatarak konuşmasına son veriyor:

“ ‘Cuma Cumartesi Pazar’ çalışmasında fotoğraf çekerken zorlandım. Neredeyse iki buçuk ay boyunca cami avlularında yattım. İslamiyet’te fotoğraf çekmek günah olduğu için insanlar çekme diyor. Bazı insanlarda ‘Bana zarar gelir mi?’ diye soruyorlar. Bunun yanı sıra cami görevlileri yardımlarını esirgemediler. Sonuç olarak izin almadan bu tür fotoğraflar çekmek istemiyorum.

Diğer yandan Alevi toplumu benim onlar için kötü bir şey yapmayacağımın farkında. Orada fotoğraf çekerken daha rahatım.”

Emine Ülkerim
fotoğrafları

Nevruz Şenliği

21 Mart Hz.Ali’nin doğumu olarak kabul edilir.

Delici -Hak, Muhammed, Ali

İzmir Sefarad Kültürü Festivali örnek bir kutlamaya da sahne oldu

FARKLI İNANÇLAR IŞIK BAYRAMI'NDA BİR ARADA

İzmir etnik-kültürel çeşitliliği ve zenginliğiyle de dünyaya örnek olan bir kentimiz. Sefarad kültürü de bu zenginliğin kadim bileşeni. 16. yüzyıldan itibaren, özellikle bugünün Konak ilçesinin etnik alt yapısının önemli bir elementi olan Sefarad toplumunun hafızasında büyük bir kültür birikimi barınmaktadır.

Sefaradlar Anadolu'ya geldiklerinde sadece kendi kültürlerini getirmemiş, yüzyıllar boyunca Müslüman ve Hristiyan toplumu ile yan yana, iç içe yaşamının sonucu olarak bu kültürlerden birçok öğeyi de kucaklamışlardır. Bu tarihi tecrübe İzmir'de bir festival ile yaşatılıyor, aktarılıyor. İzmir Sefarad Kültürü Festivali 26 Ocak 2019-3 Ocak 2020 tarihleri arasında Tarihi Kemeraltı Çarşısı'nda ikinci kez gerçekleştirildi.

Konak Belediyesi ve İzmir Musevi Cemaati tarafından düzenlenen festival örnek bir kutlamaya da sahne oldu. "Yeniden Adanma" veya "Işık Bayramı" olarak adlandırılan

Hanuka Bayramı festivalin amacını adeta vurgular nitelikte kutlandı.

Hanuka Bayramı'nın son gününde 8 mum Mithatpaşa caddesi no. 265'de bulunan Beit İsrail Sinagogu'nda İzmir Rum Ortodoks cemaati, İzmir Levanten cemaati temsilcisi, Roman Cemaati, Afro Türk cemaati temsilcisi tarafından yakıldı.

Festivalin detaylarına hfgaleri.com/2-izmir-sefarad-kultur-festivali/ adresinden ulaşabilirsiniz.

Fotoğraf: Ali Gültekin

Fotoğraf: Emine Ülkerim

ADİP

ANADOLU DİN ve İNANÇLARI PLATFORMU

0212 293 2230
0212 293 2231

Hüseyin Ağa Mh. İstiklal Cad.
No: 76 Tokatlıyan Pasajı 4/13
Beyoğlu 34435 İstanbul - Türkiye

www.adipanadolu.org
www.arpbturkey.org

arpb.turkey@gmail.com
adip.anadolu@gmail.com